

Oleg RUSU,

doctor în drept, lector al Catedrei drept penal
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Ion SLISARENCO,

lector asistent al Catedrei drept penal
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, master în drept

AMESTECUL ÎN ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI ȘI ÎN URMĂRIREA PENALĂ – CAUZĂ A INFRAȚIUNILOR NEDESCOPERITE

It is well known that for Moldova, a first step in the transition to a free democratic society will be justice reform, ie, the creation of an independent and incorruptible judiciary. Cases of interference in the administration of justice and the criminal activity in arm with another vicious phenomenon like corruption, are real threats to democracy in the state, the rule of law, social equity and justice. They erode the principles of efficient administration and undermine the constitutional ordering endanger the stability of state institutions.

Este bine cunoscut faptul că pentru R. Moldova, un prim pas în tranziția la o societate democratică liberă va fi reforma în justiție, adică, crearea unui sistem judiciar independent și incoruptibil. Cazurile de imixtiune în înfăptuirea justiției precum și în activitatea de urmărire penală la braț cu un alt fenomen vicios cum este corupția, constituie amenințări reale pentru democrația în stat, pentru supremația dreptului, a echității sociale și a justiției. Acestea erodează principiile unei administrații eficiente, subminează orânduirea constituțională și pun în pericol stabilitatea instituțiilor statale.

Justiția – fiind una din cele trei puteri principale în stat, se înfăptuiește în scopul apărării și realizării tuturor drepturilor și libertăților persoanelor, precum și a celorlalte drepturi și interese legitime deduse organelor judiciare.

În același timp, realizând funcția de apărare a intereselor cetățenilor și ale societății, justiția însăși rămâne vulnerabilă față de un șir de fapte social periculoase, a căror amprentă diminuează considerabil autoritatea și încrederea societății în autoritățile publice abilitate cu dreptul de a înfăptui justiția în stat, iar alături de justiție în aceeași postură rămân și toți subiecții care participă nemijlocit sau tangențial la înfăptuirea acesteia dintre care fac parte și funcționarii organelor afacerilor interne.

Luând în considerație această realitate obiectivă, în scopul asigurării îndeplinirii de către justiție a sarcinilor sale deosebit de complexe și importante, iar de către participanții la înfăptuirea justiției a atribuțiilor lor de serviciu precum și a drepturilor și îndatoririlor lor profesionale, statul, prin intermediul legiuitorului, a constatat necesitatea de a incrimina toate cazurile de imixtiune în activitatea de înfăptuire a justiției și în urmărirea penală ca fiind infrațiuni care împiedică înfăptuirea justiției.

În conformitate cu art.114 din Constituția R. Moldova, justiția se înfăptuiește numai în numele legii. Această prevedere constituțională protejează justiția de orice amestec în activitatea instanțelor judecătorești și a altor organe de drept, care contribuie la înfăptuirea justiției a persoanelor fizice și juridice, precum și a altor puteri publice ale statului. [1, p. 465-466]

Astfel, la alin. (1) al art.116 din Constituția Republicii Moldova, este consfințită prevederea precum că judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

Întru susținerea aceluiași deziderat, alin. (1) al art. 26 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, declară că judecătorii ju-

decă cauzele penale pe baza legii și în condiții care exclud orice presiune asupra lor.

Având scopul nobil de a pune în aplicare practic aceste idei călăuzitoare, ridicate la nivel de principii fundamentale ale activității de îndeplinire a justiției, legiuitorul a incriminat la art.303 CP al R. Moldova componența de infracțiune care interzice orice imixtiune în îndeplinirea justiției și în efectuarea urmăririi penale.

În opinia autorului Gheorghe Ulianoschi, aplicarea măsurilor de constrângere penală pentru faptele social periculoase ce împiedică realizarea cu succes a justiției este unul din cele mai puternice și efective mijloace de apărare a ei. De aceea fiecare stat este interesat ca îndeplinirea justiției să fie nu numai strict reglementată, dar și garantată prin incriminarea faptelor ce împiedică normala ei desfășurare.[2, p. 9]

Experiența combaterii formelor de imixtiune în îndeplinirea justiției, din ultimul deceniu, demonstrează că majoritatea acțiunilor întreprinse s-au concretizat, în principal, în măsuri de combatere, punitivă, al căror efect nu a fost, nici pe departe, cel scontat. Încă în perioada renesantistă, Thomas Morus susținea că sunt lipsite de efect chiar și cele mai dure sancțiuni, dacă nu va fi îmbunătățită starea economică a societății sau dacă nu vor fi luate alte măsuri pentru lichidarea cauzelor fenomenului criminalității.[3, p. 11]

În acest context, apare necesitatea de a stabili dacă merită a fi continuată această politică a controlului social represiv sau este necesar de amplificat practicile consensuale și multisectoriale de prevenire a fenomenului respectiv.

Voința clară a unui cetățean educat în spiritul respectării legilor susține necesitatea declanșării unei vaste ofensive pe frontul prevenirii corupției și a altor forme de imixtiune în îndeplinirea actului de justiție, căci, de altfel, întreaga societate urmărește reducerea oportunităților de comitere a acestor fapte ilegale și oprirea evoluției extrem de riscante a formelor diverse ale acestora, cele mai grave prin care persoane, grupuri de persoane, și alte entități publice sau private ar putea influența,

prin astfel de acte, procesele de guvernare și de adoptare a legislației sau de luare a deciziilor în scopul obținerii unor profituri ilicite sau pentru alte interese personale.

În opinia savantului rus V. Kudreavțev, toate infracțiunile nedescoperite reprezintă acele fapte, ce n-au fost relevate de sistemul justiției penale și din aceste considerente, față de faptele în cauză nu au fost aplicate acele măsuri statale și sociale de constrângere, iar persoanele ce au comis aceste fapte rămân în afara sferei de influență a sistemului dat, ceea ce din punct de vedere a eficienței justiției penale este un fenomen inadmisibil în cadrul unui stat de drept și democratic.[4, p. 77]

În societate, în permanență se raportează despre lichidarea totală a criminalității organizate, diminuarea fenomenelor infracționale și descoperirea maximă a acestora, Însă ținem să remarcăm faptul că, rezultatele controalelor din teritoriu a disciplinei de evidență și înregistrare a infracțiunilor ne dau posibilitatea să concluzionăm că, trimestrial, numărul infracțiunilor tănuite se estimau la 9-11%, din numărul total al celor înregistrate.[5]

Conform analizelor efectuate, de regulă, organele de poliție înregistrau preponderent doar infracțiunile unde erau stabiliți autorii, iar cele în care făptuitorii nu erau stabiliți erau tănuite și astfel rămâneau nedescoperite.

Făcând un studiu amplu a datelor statistice din primele 9 luni ale anului curent vizând tendințele de evoluție a criminalității din R. Moldova, putem concluziona că nivelul criminalității pe teritoriul Republicii Moldova se află în creștere cu 34,6% în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent.[6]

Analizând situația criminogenă din republică, s-a constatat o dinamică neuniformă ce ține de primirea, înregistrarea și evidența sesizărilor și altor informații despre infracțiuni, fenomen moștenit și implementat adânc în conștiința angajaților MAI încă din perioada URSS.[7] Cercetările efectuate ne arată că drept motiv de creștere a criminalității apare faptul că, anterior, de către funcționarii MAI nu se puneau la evidență toate crimele nedescoperite sau cele a căror făptuitori nu erau cunoscuți, și această politică era promovată zi

de zi, an de an, cu un scop bine determinat – goana după indici statistici înalți privind descoperirea infracțiunilor înregistrate, lăsând în umbră o mulțime de fapte infracționale neînregistrate, și ca urmare a acestui fapt – nedescoperite.

În vederea aprecierii reale a situației privind numărul de infracțiuni comise pe teritoriul țării, excluderii posibilităților de tănuire a informațiilor despre infracțiuni, parvenite în organele de poliție și obținerii încrederii cetățenilor în organele de poliție, a fost aprobat Regulamentul privind criteriile de evaluare a activității organelor afacerilor interne (Ordinul MAI nr. 164 din 26.05.2010), prin care au fost schimbați indicii cantitativi de apreciere a activității colaboratorilor poliției, cu indicii calitativi, care, cu adevărat, atestă aportul efectiv al poliției în lupta cu criminalitatea.

Potrivit prevederilor legislației în vigoare, funcționarii organelor afacerilor interne precum și alți colaboratori ai organelor de drept sunt obligați de a primi, înregistra și examina toate sesizările și alte informații despre infracțiuni parvenite de la cetățeni însă, cu părere de rău, aceste imperative nu de fiecare dată se respectă. Riscurile la care este expus funcționarul organelor afacerilor interne sau alt colaborator al organelor de drept constau în faptul că fie anume acești subiecți sunt cei care nemijlocit săvârșesc imixtiuni în activitatea de desfășurare a justiției sau în urmărirea penală, ori asupra acestora se exercită presiunile de a lua o anumită decizie sau de a se abține de la săvârșirea a careva acțiuni ce intră în atribuțiile lor de serviciu, în acest caz aceștia având calitatea de victime ale tentativelor de amestec în desfășurarea justiției.

Referindu-ne la cazurile de amestec în desfășurarea justiției sau în urmărirea penală ca cauze ale infracțiunilor nedescoperite putem remarca că acestea sunt niște fenomene și procese sociale negative cu caracter ilicit, care generează și mențin existența criminalității nedescoperite provocând creșterea ori descreșterea ei, astfel influențând în ansamblu asupra criminalității în general iar asupra criminalității latente în special.[8]

Aceste fenomene social-inadmisibile

primare apar în calitate de cauze ale altui fenomen mult mai complex precum este criminalitatea nedescoperită. Un anumit fenomen poate apărea în calitate de cauză a altui fenomen numai dacă primul îl precedă pe al doilea fenomen în timp, fiind totodată o legitate și o premisă necesară pentru apariția celui alt fenomen pe care îl generează și a cărui apariție nu este deloc întâmplătoare.

Aria tot mai largă, complexitatea și continua diversificare a formelor de amestec în desfășurarea justiției, împreună cu tendințele de globalizare a fenomenului corupției, impun conceperea și elaborarea unor strategii adecvate noi, care să abordeze științific și sistematic aceste surse criminogene și să ofere instrumente eficiente pentru prevenirea și controlul social al acestora.

În vederea determinării problematicii și depășirii cauzelor și condițiilor care generează acest fenomen, consolidării eforturilor comune în acest scop, trebuie întreprinse măsuri radicale, care să determine o reducere efectivă a ariei de manifestare a tentativelor, pe alocuri reușite, de a da un alt curs activității de desfășurare a justiției, curs care contravine prevederilor legislației în vigoare.

Astfel, evidențiem necesitatea declanșării unei largi ofensive pe frontul prevenirii tuturor formelor de imixtiune în activitatea de desfășurare a justiției sau în urmărirea penală, precum și împotriva fenomenului corupției.

Suștinem că doar un program național de prevenire a corupției precum și a tuturor formelor de imixtiune în activitatea de desfășurare a justiției sau în urmărirea penală, bine articulat în strategii sectoriale de prevenire orientate spre cele mai vulnerabile ținte cum sunt administrația și justiția, va constitui modul cel mai eficient de protejare a acestor instituții statale în general, iar privitor la funcționarii care activează în această sferă și sunt supuși zilnic riscurilor profesionale, în special.

Considerăm că responsabilitatea și succesul implementării unui astfel de program depinde de fiecare din noi, depinde de conjugarea demersurilor tuturor instituțiilor statului, precum și de realizarea unui parteneriat permanent cu societatea civilă, cu O.N.G.-uri-

le, mass-media, în vederea diminuării surselor criminogene și consecințelor acestora la toate nivelele și în toate sectoarele.

Bibliografie:

1. Borodac A., *Manual de drept penal. Partea specială*, Chișinău, 2004.
2. Ulianoschi G., *Infrațiuni care împiedică înlăptuirea justiției*, Ed. Garuda-art, Chișinău, 1999.
3. Долгова А. И., *Криминология*, Москва, 1997.
4. Кудрявцев В.Н., *Причины правонарушений*, Москва, 1976.
5. Ministerul Afacerilor Interne - la un an de reforme și realizări, Raportul Ministrului Afacerilor Interne pe perioada unui an de activitate.
6. Raport vizând tendințele de evoluție a criminalității din R. Moldova pe perioada a 9 luni ale anului 2010, comunicat de presă al Procuraturii Generale // www.evenimentul.md.
7. Ministerul Afacerilor Interne - la un an de reforme și realizări, Raportul Ministrului Afacerilor Interne pe perioada unui an de activitate.
8. Larii I., *Criminologie*, Chișinău, 2004.